

21 april 2024, zondag Jubilate

Afscheid Bert van Stam, kerkmusicus Maranathakerk en bevestiging van zijn opvolger, Andries Bogerd

1e Schriftlezing: Ezechiël 34: 1-10, 2e Schriftlezing: Johannes 10: 11-16.

Gemeente van Christus,

Jezus zegt: 'Ik ben de goede herder'. Zo klinkt vanochtend een voor velen vertrouwde Bijbeltekst, waarin de voor velen geliefde psalm 23 meeklinkt: De Heer is mijn herder. Het kan misschien ook wat ongemakkelijk aanvoelen, dat zingen over onszelf in termen 'schaap' en 'kudde'. Willen Jan Otten schrijft in zijn boek *Zondagmorgen* over deze tekst: 'van kuddegeest beticht worden is het schandaligste wat je in een liberale samenleving kan overkomen. En nu nodigen psalmist en evangelist je tot schaapachtige navolging uit...?'¹

Tegelijkertijd schreeuwt deze tijd om herders. Het derde seizoen van de podcast *Moderne Profeten* van de EO op Radio 5 is compleet gewijd aan de vraag wie in deze tijd een moderne herder is². Want, zo zeggen de makers, wat deze tijd zo verschrikkelijk hard nodig heeft zijn herders, profetische stemmen die oude wijsheid hebben voor mensen-van-nu. Wie heeft moed als de angst iedereen verlamt? Wie neemt verantwoordelijkheid als de meesten wegvluchten? Er zijn veel mensen met meningen: influencers, columnisten, mensen die cancelen en kritiek hebben, maar wie is een herder? Je merkt het gelijk: als er in de politiek, op school, op het werk, als er geen herder is. Dan wordt het koud en hard en dan valt een kudde uit elkaar. Je kunt ze overal zien. Jonge mensen, gerijpte mensen, die willen opstaan in onze cultuur, daar waar ze wonen of in de kerk en verantwoordelijkheid nemen over hoe wij samen kunnen leven. Maar, hoe doe je dat, een moderne herder zijn? In de 8 afleveringen van de podcast wordt er steeds een aspect uitgelicht, een kenmerk wat iemand een moderne herder maakt.³

Een van de aspecten die aan bod komt is durven tegenspreken. De ware herder kan de kudde tegenspreken; kan zeggen: nu gaan we de verkeerde kant op! Als voorbeeld wordt John McCain genoemd, die in een debat ten tijde van de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten in 2008, iemand uit het publiek tegenspreekt wanneer degene de afkomst van Barack Obama in twijfel trekt. John McCain ging daarin niet mee en zei: dat moet u niet zeggen! Barack Obama is a decent man, zei hij.⁴ Een valse herder bedient alleen de kudde en creëren niet de verbinding met de ander. Het zijn de herders waarvan God bij monde van de profeet Ezechiël zegt dat ze alleen zichzelf weiden. Herders is als een huurder: een 'leider' verwarring zaait en voedt, die in overzichtelijke schema's denkt: zwart – wit, kwaad – goed, terwijl de werkelijkheid veel rafeliger en onduidelijker is. Heb de rafeligheid lief; we weten niet alles, we kunnen niet alles, en durf dat ook te erkennen. Dan stuur je je kudde met het oog op eigen gewin niet met een kluitje in het riet, maar ben je eerlijk en reëel. Dat doet een herder die het lot van de kudde wel degelijk kan schelen, die voor hen het goede wil.

Een ware herder vangt ook de klappen. Zoals we in de tekst van vandaag lezen we over het ultieme offer: 'Een goede herder is bereid zijn leven te geven voor de schapen.' In deze paastijd

¹ Willem Jan Otten, *Zondagmorgen. Over het missen van God* (Skandalon, 2022: p. 34).

² <https://www.eo.nl/podcasts/moderne-profeten>

³ <https://www.nporadio5.nl/podcasts/moderne-profeten>

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=JlIjenjANqAk>

hebben we het gedenken en vieren van dat wonder nog maar net achter de rug; 'Ik geef mijn leven voor de schapen, zegt Jezus, want 'Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen Mij.' 'Ken je Mij, wie ben ik dan? Ken je mij beter dan ik?', dicht Huub Oosterhuis. Theoloog Dietrich Bonhoeffer dicht in juni 1944 vanuit de Gestapo-gevangenis in Berlijn: 'Wie ben ik? Ik ben de speelbal van mijn eenzaam vragen. Wie ik ook ben, Gij kent mij, ik ben van U mijn God.'⁵

Om dat getuigenis, het verhaal over die goede herder, in deze tijd zichtbaar en toegankelijk te maken, hebben we heilige plekken nodig. Plekken waar het geloof in dit getuigenis, belichaamt wordt. Huizen van hout en steen, dat lang de stormen heeft doorstaan, en waar nog de wolk gebeden hangt, van wie zijn voorgegaan. Heilige plekken als uitwendige vorm van heilige teksten, plekken waar teksten tot leven komen in mensen van nu. Want daar is een diep verlangen naar in deze tijd: verlangen naar rust, aanvaarding, gemeenschap, iets van een heilige goede cadans die het leven goedmaakt. Een plek waar je kunt ontdekken: dit is het goede leven, dit is waarheid! Te midden van de eindeloze verstrooiing, afleiding en verdoving die van alles in deze maatschappij kan bieden, snakken zovelen daar naar, ook in deze wijk, in deze stad.

Deze Maranathakerk is zo'n ruimte, dit jaar al 75 jaar lang. En de Maranathakerk kan ook steeds weer opnieuw zo'n plek worden. In de tekst uit Johannes 10 horen we Jezus over een schaapskooi spreken. 'Ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet Ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder. Het Griekse woord wat hier met schaapskooi wordt vertaald is αὐλή, wat we van ons woord aula kennen. Met dit woord wordt in het Grieks inderdaad een soort open binnenplaats aangeduid die wel als schaapskooi werd gebruikt, maar de term wordt echter ook nadrukkelijk voor de buitenste ruimte van de tempel, ook wel de voorhof genoemd, de ruimte in de tempel die niet-joden mochten betreden.

De entree van deze kerk wordt treffend genoeg ook de voorhof genoemd. De architect van deze kerk heeft de entree zo ontworpen dat je bij binnenkomst geleidelijk aan de omvang en de schoonheid van het kerkgebouw ontdekt. Deze kerk als heilige plek om het getuigenis over de goede herder in deze tijd zichtbaar en toegankelijk te maken. Dat is waar het, laat ik maar optimistisch zijn, het ook de volgende 75 jaar op aan komt. Daar hebben we een goede kerkmusicus bij nodig. Die hadden we gelukkig al, maar we zijn gezegend met een nieuwe herder die zo meteen in ons midden opstaat, omdat hij zich geroepen weet om deze gemeente met zijn gaven te dienen en op te bouwen. Een muzikale herder, die de lofzang onder ons opwekt en gaande houdt, die in muziek verwoordt wat niet in woorden uit te drukken valt. En die ons daarmee helpt om de roepstem van de herder te verstaan, in deze heilige ruimte. Om ons keer op keer te binnen te brengen:

Gij zijt tot herder ons gegeven,
wij zijn de schapen die Gij weidt;
waar Gij ons leidt is 't goed te leven,
Heer, die ons voorgaat door de tijd.
Wie bij U blijft en naar U ziet,
verdwaalt in deze wereld niet.⁶ Amen.

⁵ Dietrich Bonhoeffer, *Verzet en overgave. Brieven en aantekeningen uit de gevangenis* (Ten Have, 2020⁵: p. 346).

⁶ Lied 653: 6 uit het Liedboek (2013).